

Camilla Åberg, +46 8 5555 20 82
camilla.berg@sis.se

Till Kulturdepartementet

SIS yttrande över remissen: Betänkandet 'EU på hemmaplan' (SOU 2016:10)

Inledning

SIS har tagit del av utredningens betänkande om delaktighet i EU, SOU 2016:10. Den belyser frågor som SIS ser som mycket relevanta för sin verksamhet. SIS känner igen flera problem som identifierats och ser positivt på åtgärdsförslagen för att ändra status quo. Därtill önskar SIS belysa två övergripande frågor som SIS berörs av i sin verksamhet.

I ämnen där den Europeiska Unionen (EU) genom EU-kommissionen anser att standardisering kan vara ett lämpligt komplement till gemensam europeisk lagstiftning tillfrågas de europeiska standardiseringsorganisationerna (ETSI, CENELEC och CEN) om de vill ta fram europastandard. De standarder som utarbetas på mandat kallas harmoniserade standarder. De tas liksom övriga europeiska standarder fram i samarbete med nationella standardiseringsorgan (f.n. 33 medlemmar), däribland SIS. Ett exempel är eurokoderna, som ska revideras tom år 2020, och SIS håller idag 41 svenska kommittéer som har till huvuduppgift att påverka utvecklingen av standarder inom CEN.

De mandaterade standarderna täcker en rad områden som är reglerade i EU:s lagstiftning. Mandaterade standarder anknyter direkt till statens ansvar för medborgarnas skydd för liv, hälsa, miljö och egendom.

Låga kunskapen om EU och om EU:s lagstiftningsprocess (kapitel 3)

Utredningen belyser mycket väl problemet med den låga kunskapsnivån i samhället om EU och inte minst hur lagstiftningsprocessen går till och hur den hänger ihop med beslutsfattandet i Sverige. För SIS vidkommande är den låga kunskapen om den europeiska lagstiftningens koppling till standardisering som utgör SIS utmaning i kommunikationen med sin omvärld. Vidare har SIS i sina kontakter med beslutsfattare även stött på utmaningar vad gäller förståelsen för standardisering och att det är en privaträttslig verksamhet finansierad av intressenter, och att standardisering endast är ett komplement till lagstiftning. För att den standardiseringsmodell som idag existerar inte ska hotas, har SIS proaktivt sökt politiker, nationellt och på EU-nivå för att öka kunskapen om standardiseringens koppling till EU-mandat, att den grundar sig i frivillighet, och på inga sätt är obligatorisk. Näringsutskottet, ministrar i svenska regeringen, tjänstemän i regeringskansliet och myndigheter samt Europaparlamentet och Kommissionen har därför varit relevanta samtalspartner. Kunskapen om förordningen från Kommissionen nr 1025 från 2012 är av vikt att den sprids. För att öka den generella kunskapsnivån om standardiseringens koppling till EU-förordningar och direktiv ser SIS gärna att utbildning om standardisering sker redan i grundskola och gymnasium och inte minst mer frekvent på universitetsnivå inom juridik, och tekniska ämnen.

Tidig påverkan i processerna (kapitel 4)

Enligt utredningen framgick det tydligt att regeringen inte har den proaktivitet gällande samråd med övriga samhället, förrän beslut redan fattats att genomföra ny EU-lagstiftning på svensk nivå. Utredning och remissförfarandet sker inte alls i samma utsträckning i förberedelsearbetet till ny

2016-05-

lagstiftning som när lagstiftningen ska genomföras. Detta ger varken riksdag eller övriga samhället, inklusive civilsamhälle och intresseorganisationer såsom SIS, möjlighet att reagera i tid och faktiskt påverka lagstiftningen där vi har aktiva intressentintressen.

SIS ser det som ett mycket positivt förslag som utredningen presenterar för att komma in tidigare i lagstiftningsprocesserna (s 86). Regeringen föreslås tillsätta särskilda EU-beredningsgrupper för alla viktigare sakfrågor som väntas leda till ny EU-lagstiftning. Med andra ord kommer samråd kunna ske i det skedet då kommissionen presenterar sina tankar i förberedande dokument (s 126). SIS torde sannolikt vara intresserad att delta i dessa samråd inom en rad departementsområden där SIS verksamhet har koppling till EU-lagstiftning. Att regeringskansliet utarbetar promemorior över förslag till EU-lagstiftning och publicerar dessa i en särskild serie, samt möjliggör samråd via elektroniska lösningar såväl som förtydligande i regleringsbrev gällande vikten att myndigheter har ansvar att informera om EU-arbetet (s 146) är positivt.

SIS försöker med hjälp av sin branschorganisation på europeisk nivå, CEN-CENELEC, att kartlägga EU-initiativ som kan få bäring på standardiseringen, tar del av Kommissionens årliga arbetsprogram, samt deltar i Standardiseringskommittén som leds av Kommissionen såväl som andra ad hoc initiativ såsom Joint Initiative on Standardisation enligt Junckers inre marknadsstrategi från oktober 2015.

Dock är det viktigt att samordningsfunktion även finns på svenskt plan. Formella beredningsgrupper som tar fram samrådsinformation i tidigt skede är en mycket bra idé, då vi når en bredare krets av intressenter i frågorna. IDA-gruppen inom regeringskansliet som hanterar standardiseringsfrågor såväl som Kommerskollegiums Forum för Tekniska Regler är två grupper som samlar myndigheter, organisationer och företag för samråd. Hur väl dessa lever upp till utredningens förslag om att agera tidigt i samrådsprocessen torde dock vara kringskurna.

SIS eftersträvar formella processer för samråd, för att undvika att viktig information missas eller förbises och vill till varje pris undvika att det blir på ad hoc basis. I egenskap av en ideell förening med status som mandaterad svensk organisation för standardiseringsfrågor är det av vikt att vi inkluderas i de samråd som sker och att regeringskansliet och myndigheter bjuder in oss. I nuläget konsulteras SIS till viss del på ad hoc basis vad gäller exempelvis meddelande från Kommissionen. Detta måste systematiseras och vi måste komma in i processerna betydligt tidigare för att ha möjlighet att påverka. SIS instämmer i att otydligheten mellan regeringskansliet och myndigheters roll och ansvarsfördelning måste förtydligas och ser att regeringen som har ansvar för Sveriges relationer till EU faktiskt tidigarelägger sina processer för samråd med intresseorganisationer och andra organisationer (se illustration sid 121).

Med vänlig hälsning

SIS, Swedish Standards Institute

Thomas Idermark
VD